

sig klart, at der ved saadanne Foreninger stilles store moralske Fordringer til hvert enkelt Medlems Karakter; thi den ledende Grundtanke er og maa være: en for alle og alle for en, og det kooperative Næringsliv kan lige saa lidt undvære den gensidige Tillid som den gensidige Kontrol — Slutningsbemærkninger, som sikkert alle, der have med Andelsbevægelsen at gøre, ville vide have Adresse langt ud over Norges Grænser.

Til Beretningen er knyttet en særdeles omfattende Kildefortegnelse over de forskellige Landes landbrugs-kooperative Skrifter, der ligesom det hele Værk bærer Præg af den Omhyggelighed, hvormed Forff. ere gaaede til deres Arbejde. Enhver i Landbrugskooperationen interesseret kan have Gavn af Værket som Hjælpe-middel ved Undersøgelsen af Forholdene i de enkelte Lande, og til alle Tider vil Beretningen have Betydning som en paa Selvsyn dannet Vurdering af Landbrugs-kooperationens Stilling ved Udgangen af det 19de Aarhundrede. Tiden vil vise, hvilken fortsat Udvikling og Udbredelse Systemet vil faa i det 20de.

Michael Koefoed.

Dr. J. H. van Zanten. Die Arbeiterschutzgesetzgebung in den europäischen Ländern. Jena 1902. (Gustav Fischer). 338 S.

Det er ikke til at undres over, at Lovgivningen om Arbejderbeskyttelse er et Æmne, som frister mange. Der er en saadan Frodighed i denne Gren af Social-lovgivningen, at ethvert større Værk derom nødvendigvis maa være delvis forældet, før det er afsluttet. Dette forklarer for en Del det Faktum, at der alene i Tyskland i Løbet af 5 Aar har kunnet findes Forlæggere

sig klart, at der ved saadanne Foreninger stilles store moralske Fordringer til hvert enkelt Medlems Karakter; thi den ledende Grundtanke er og maa være: en for alle og alle for en, og det kooperative Næringsliv kan lige saa lidt undvære den gensidige Tillid som den gensidige Kontrol — Slutningsbemærkninger, som sikkert alle, der have med Andelsbevægelsen at gøre, ville vide have Adresse langt ud over Norges Grænser.

Til Beretningen er knyttet en særdeles omfattende Kildefortegnelse over de forskellige Landes landbrugs-kooperative Skrifter, der ligesom det hele Værk bærer Præg af den Omhyggelighed, hvormed Forff. ere gaaede til deres Arbejde. Enhver i Landbrugskooperationen interesseret kan have Gavn af Værket som Hjælpe-middel ved Undersøgelsen af Forholdene i de enkelte Lande, og til alle Tider vil Beretningen have Betydning som en paa Selvsyn dannet Vurdering af Landbrugs-kooperationens Stilling ved Udgangen af det 19de Aarhundrede. Tiden vil vise, hvilken fortsat Udvikling og Udbredelse Systemet vil faa i det 20de.

Michael Koefoed.

Dr. J. H. van Zanten. Die Arbeiterschutzgesetzgebung in den europäischen Ländern. Jena 1902. (Gustav Fischer). 338 S.

Det er ikke til at undres over, at Lovgivningen om Arbejderbeskyttelse er et Æmne, som frister mange. Der er en saadan Frodighed i denne Gren af Social-lovgivningen, at ethvert større Værk derom nødvendigvis maa være delvis forældet, før det er afsluttet. Dette forklarer for en Del det Faktum, at der alene i Tyskland i Løbet af 5 Aar har kunnet findes Forlæggere

til ikke mindre end tre forskellige, ret omfattende Systemværker over det nævnte Æmne. I 1896 udkom Frankensteins »Der Arbeiterschutz« som et Led af den store Samling »Hand- und Lehrbuch der Staatswissenschaften«. I 1899 fulgte Georg Everts »Der Arbeiterschutz und seine Entwicklung im 19. Jahrhundert«; og allerede nu (ganske vist med Aarstallet 1902 paa Titelbladet, men ikke desto mindre udkommet September 1901) foreligger det ovenfor anførte Værk af van Zanten. Det skal iøvrigt indrømmes, at disse tre Arbejder paa langt nær ikke ere skaarne over samme Læst, saaledes at det yngre fortrænger det ældre; man kan med stor Nytte bruge dem Side om Side. Frankensteins Bog har sin Styrke i de fyldige bibliografiske Oversigter, Everts tager særlig Sigte paa Arbejderbeskyttelsens historiske Udvikling, medens van Zanten har maattet lade Historien nøjes med et højt beskedent Indledningskapitel, for at skaffe Rum for en saa meget bredere Fremstilling af Tilstanden i Øjeblikket.

Den Opgave, Dr. van Zanten har sat sig, er ingenlunde let. Forfatteren har villet skrive en Bog, som Lovgivere og andre, der beskæftige sig med Arbejderbeskyttelsens Detailler, kunne benytte som orienterende Hjælpemiddel, og han har rigtig set, at det især kom an paa to Ting: at ordne det store, brogede Stof under en fornuftig systematisk Ramme, og at gengive Lovbestemmelsernes reelle Indhold fuldstændig nøjagtigt uden Benyttelse af det besværlige Lovsprog. Til at afgøre, hvorvidt den sidste Del af Opgaven er lykkedes, savner Anmelderen de nødvendige Betingelser, ligesom ogsaa til i Almindelighed at bedømme Fuldstændig-

heden af det for de enkelte Lande meddelte. At de nordiske Landes Lovgivning er overordentlig summarisk behandlet, tør man jo ikke uden videre betragte som et Indicium, — heller ikke at Forfatteren ikke har medtaget den nye danske Fabriklov af 11. April 1901, thi han har udtrykkelig forvaret sig mod denne Anke ved at sætte Datoen 1. April som Grænsen for, hvad nyt han vilde have med og hvad ikke. — Hvad Stofordningen angaar, lader den intet tilbage at ønske med Hensyn til Klarhed og Overskuelighed. Hvert Land behandles for sig, men saaledes at den Rækkefølge, hvori de forskellige Beskyttelsesforskrifter omtales, stadig er den samme, og denne uniforme Ramme er ligeledes benyttet i den sammenlignende Oversigt, hvormed Bogen slutter.

A. J.

Dr. A. Rauber, Weibliche Auswanderung und ihr Verhältnis zu einer biologisch begründeten Bevölkerungspolitik. Leipzig 1901.

I et tidligere udgivet Skrift har Forfatteren behandlet den biologiske Betydning af det »naturlige« Misforhold mellem Dreng- og Pigefødsler. Som bekendt fødes der flere Dreng end Piger, men dette Misforhold modvirkes af en større Drengedødelighed end Pignedødelighed (allerede før Fødselen dør der forholdsvis flere mandlige end kvindelige Fostre), og paa et vist Alderstrin, der er noget forskelligt i de forskellige Lande og under de forskellige Himmelsstrøg, er der talmæssig Ligevægt mellem Kønnene. Imidlertid vedbliver ogsaa senere Mændenes Dødelighed at være større end Kvindernes, og Resultatet bliver, at der i de fleste Kulturlande findes et be-